

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın, *Adalet Bakanı Yılmaz Tunç* tarafından Anayasanın 98 ve İç Tüzüğü'nün 96. ve 99. Maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Öznur Bartin

Hakkâri Milletvekili

Tekerlekli sandalye kullanan, 84 yaşındaki ağır hasta mahpus Sıddık Güler, iki yıldır tedavi gördüğü Menemen R Tipi Cezaevi'nden, tedaviye uygun olmayan İskenderun T Tipi Cezaevi'ne 12 Ekim'de sevk edilmiştir. Sevk gerekçesi olarak "tedaviyi reddetme" gösterilmesine rağmen, mahpusun sağlık durumu ve cezaevine uygunsuzluğu, bu sevk hukuka ve insan haklarına aykırılığını ortaya koymaktadır. Sevk sırasında "Dikkat! Kaçar, kaçabilir" notu düşülmesi, mahpusun fiziksel durumu göz önünde bulundurulduğunda kabul edilemez bir uygulama olarak karşımıza çıkmaktadır.

Sıddık Güler, 1994 yılından bu yana siyasi gerekçelerle müebbet hapis cezasına çarptırılmış olup, hipertansiyon, kalp rahatsızlığı ve iltihaplı eklem romatizması gibi ağır hastalıklarla mücadele etmektedir. Menemen R Tipi Cezaevi'nde iki yıl süren tedavisine rağmen, tedavi sürecinin zorla kesilmesi ve mahpusun İskenderun T Tipi Cezaevi'ne sevk edilmesi, insani koşullardan uzak bir muameleye işaret etmektedir. Mahpus, ailesine daha yakın olmak adına Diyarbakır'daki bir cezaevine nakil talep etmiş olmasına rağmen, bu talebi göz ardı edilmiştir. Cezaevinde yaşadığı kötü koşullar hem ulusal hem de uluslararası hukuk açısından ciddi hak ihlalleri doğurmaktadır.

Ulusal düzeyde, Anayasa'nın 17. maddesi, her vatandaşın yaşam hakkını ve maddi-manevi varlığını koruma hakkını güvence altına alırken, bu hakların devlet koruması altında olan mahpuslar için de geçerli olduğunu vurgular. Ayrıca, 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 16. maddesi gereğince mahpusların sağlık hizmetlerine erişim hakkı korunmalıdır.

Adli Tıp Kurumu (ATK), Sıddık Güler hakkında 2022 yılında verdiği raporda, mahpusun "kocama hali" ve 5275 sayılı Kanun'un 16. maddesi kapsamında değerlendirilemeyeceğini belirterek, Güler'in R Tipi bir cezaevinde tedavisine devam edilebileceği sonucuna varmıştır. Ancak, bu karar, ağır hasta bir mahpusun sağlık durumu ve yaşı göz önünde bulundurulduğunda oldukça sorunlu bir karar olarak nitelendirilmektedir. Adli Tıp Kurumu'nun bu raporu, kurumun tarafsızlığına yönelik ciddi soru işaretleri doğurmuş ve mahpusun yaşam hakkını riske atan bir sürecin başlatılmasına neden olmuştur. Güler'in ailesine yakın bir cezaevine gitme talebi varken, tedaviye erişimini engelleyen bir cezaevine sevk edilmesi, açık bir hak ihhalidir.

Uluslararası hukukta, Birleşmiş Milletler Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi'nin 10. maddesi, mahpusların insan onuruna uygun koşullarda tutulmasını öngörmektedir. Ayrıca, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 3. maddesi işkence ve insanlık dışı muamele yasağını getirir. Birleşmiş Milletler Mahpuslara Muamelede Asgari Standart Kuralları (Nelson Mandela Kuralları) hasta mahpusların tedaviye erişimini zorunlu kılmaktadır. Bu bağlamda, Sıddık Güler'in tedavi hakkının gasp edilmesi ve zorunlu sevk uygulaması, ulusal ve uluslararası normlara aykırıdır.

Bu bağlamda;

1. Sıddık Güler'in, tekerlekli sandalye kullanan ve yardımsız hareket edemeyen bir hasta olmasına rağmen, "Kaçar, kaçabilir" ibaresiyle tedaviye uygun olmayan İskenderun T Tipi Cezaevi'ne sevk edilmesinin gerekçesi nedir? Bu ibare hangi hukuki ve insani dayanakla yazılmıştır?
2. Güler'in, 5275 sayılı Ceza İnfaz Kanunu'nun 16. maddesine göre infaz erteleme hakkı bulunmasına rağmen, bu hakkın Adli Tıp Kurumu raporuyla reddedilmesi hangi ölçütlere dayanmaktadır? Adli Tıp Kurumu'nun kararları, hasta mahpusların sağlık durumları göz önüne alınarak yeniden değerlendirilecek midir?
3. Adli Tıp Kurumu'nun, ağır hasta mahpuslar hakkında verdiği tarafsızlıktan uzak ve mahpusun yaşamını tehlikeye atan kararlar üzerine Bakanlığınız bir inceleme başlatacak mıdır? Adli Tıp Kurumu'nun raporlarının objektif ve tarafsız olmasını sağlamak için hangi düzenlemeler yapılacaktır?
4. Sıddık Güler, ailesine daha yakın olabilmek adına Diyarbakır'daki bir ceza infaz kurumuna nakil talebinde bulunmuş olmasına rağmen, bu talep neden reddedilmiştir? Güler'in talebi neden dikkate alınmamış ve tedaviye uygun olmayan bir cezaevine sevk edilmiştir?
5. Tekerlekli sandalye kullanan, yardımsız yürüyemeyen ve ağır sağlık sorunları olan bir mahpusun, "kaçabilir" gibi absürt bir gerekçeyle zorunlu sevke tabi tutulması, insan onuruna aykırı bir uygulama değil midir? Bu uygulamayı sonlandırmak ve benzer vakaların yaşanmaması için Bakanlığınız ne tür önlemler almayı planlamaktadır?
6. Cezaevlerinde ağır hasta mahpusların sağlık durumlarının dikkate alınarak, insan onuruna uygun koşullarda tedavi görmelerini sağlamak amacıyla hangi yasal düzenlemeler yapılmaktadır? Cezaevi şartlarına uygun olmayan sağlık durumu için mahpusların infaz erteleme talepleri neden reddedilmektedir?
7. Güler'in sağlık durumunun kötüye gitmesine rağmen, tahliye edilmemesi insan haklarına ve hasta mahpusların korunmasına yönelik yükümlülöklere aykırı değil midir? Tahliye edilmesi için hangi adımlar atılacaktır?
8. Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelere göre, ağır hasta mahpusların tedaviye erişimi sağlanmak zorundadır. Bu hakların ihlalini önlemek ve hasta mahpusların cezaevlerinde yaşam haklarını güvence altına almak için Bakanlığınız hangi adımları atmayı planlamaktadır?